

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Saxonia || Et || Metropolis || Alberti Crantzii || Historici
Doctiss. Sacrae || Theologiae & Iuris Canonici Doctoris ||
celeberrimi, ac Ecclesiae Ham-||burgensis quondam
Decani**

Krantz, Albert

Coloniae, 1574

Capvt XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11453

gem Eduardum iam sciebat cum exercitu, affinem suum, cuius germanam teneret coniugem. Igitur diuisis copijs suis per opportuna loca, cum parua manu contendit Carlisiā, excepturus affinem Eduardum. In ipso itinere Burgis iam antè iussit conuenire quatuor Flandriae mèbra, & omnes in curia solite suae mansionis euocauit: Ibi illos acerba increpatione corripuit, quòd tardiores in mittendis illi supplementis exiitissent, appellans eos villarum mansores, hoc est, epulatores: Imputabat illis priuatas opes, quòd ipso iam se opulentiores viderentur, scituros & corpora, & res eorū esse in ipsius manu: quibus etiam suo vteretur arbitratu, animabus solis in manu Dei relictis: tamq̃, acerba increpatione dimissos, multa formidine obfudit. Sciebant eum nō frustra solere minari. Contendens ad sanctum Audomarū: ibi cum accepisset iam applicuisse Eduardū, repentinus accurrit affinem consalutare. Mirantur Anglici ducem tanti nominis, paruo cinctum comitatu: Hiccine est, inquit, iste dux Burgundiae, cuius tam celebris fama mundum impleuit? Ille subauscultans, fertur respondisse mirantibus: Exercitum suum regi Francia non imparē futurū, stare paratum in Lotharingia.

CAPVT XIII.

Non omninò nostra professioni consentaneū, exequi Burgundiae ducis acta: commodiusque id, si omninò fieri congrueret, in ðwādalia perageretur, quòd Burgundiones, vt ostendimus, origine prima sunt ðwandali. Sed cum Maximiliani ducis, & postea regis, praecleara facinora in medium instituto deducemus, non erit graue lectori, clarissimi ducis, qui aetate nostra parem non habuit, exitum percurrere, vt perindè Maximiliani ingressum illustremus. Igitur Anglorum exercitus dedu-

citur

citur in Franciam: Comes sancti Pauli expectatur, nec
 venit. Anglici bellum magis ostendunt, quam inferunt:
 Mox intercurrentes Heraldus, colloquium regum de pace
 constituunt. Non longè à porta Ambianèsi instructus pons
 erat duorum regum colloquio super Sommam fluvium: dux
 Karolus admittitur tertius, ignarus quòd iam nuncij &
 litera regis Fræcie in Anglia rem omnem antè preparâs-
 sent. Comes sancti Pauli iam antè detectus regi Fræcie,
 capto Iacobo fratre eius, qui pro duce Karolo pugnabat.
 Is, vt ferunt, fratrem sic prodidit, regi ostèdens fratrem
 cū Anglis habere secretos tractatus, quodq; regem ipsum
 pactus sit tradere in manus Anglorum. Hoc admonitus rex
 Francia periculo, nuncios premisit in Angliam, & nunc
 colloquium de pace peragitur, cõuenitq; inter reges su-
 per omnibus, cùm nonnulla millia Francorum regi Angliæ
 numerarentur, maiorq; summa sub cautione certa pro-
 mitteretur. Indè colloquio regum peracto, rex ipse Fran-
 cia ad partem cum duce loquitur: conuenitq; inter illos,
 vt de comite sancti Pauli rex Francia suo arbitratu
 constitueret. Nec longum tempus in medio, vincit com-
 es Valèchinis, vbi ducem opperiebatur, perducitur Pa-
 risium. Indignum ab duce facinus, & quod maculam insi-
 guem gloriæ illius inurit, prodere virum, qui pro se &
 patre mille periculis obiectarit caput. Fuerit ille noxius
 in regem, necne, viderint quibus ea res permissa est: cer-
 tè in ducem non ita commertuit, prodi, vinciri, hosti tra-
 di. Perducitur Parisiũ, ibiq; supplicium iubente rege de
 illo sumitur, omnibus tamen in iudicio Parlamenti ritè,
 vt ferunt, peractis: cùm aurata veste reus, necdum con-
 uictus, honoraretur: damnatus autem, vili operimen-
 to tegitur, ac gladio ceditur, causis mortis eius in publi-
 cum promulgatis. Deinde cùm in Angliam exercitum

Eduardus rex reduxisset, inter Fræcie regem ac ducem Burgundia latior de pace tractatus fuit, expressè super omnibus differentijs habito colloquio: constituta treuga nouennales, in quibus etiam comprehensi sunt virique parti confederati: Si tamen intra statutū tempus suam declarabunt voluntatem. Nam de parte regis nominati fuere, Henricus dux Castella & Legionis, Iacobus rex Scotia, dux Lotharingia, rex Sicilia & Ierusalem, dux Sabaudia, communitas Florentia, domini Barenses & Metenses, Alemanni & Leodienses. Ad partem verò ducis Burgundia, comprehensi sunt, Alphonsus rex Portugalia, Fernandus rex vtriusque Sicilia, Iohannes rex Aragonum, princeps Nauarra, Christiernus rex Danie, Matthias rex Vngaria, Casimirus rex Polonia, Franciscus dux Britannia, Galeatius dux Mediolani, filius Ludouici ducis Sabaudia, cum matre sororis regis Fræcia, Iacobus comes de Remont, dux Venetorum, comes Palatinus Rheni, Iohannes dux Cliuensis, Rupertus archiepiscopus Coloniensis, episcopus Metensis, Ludouicus Borbonij episcopus Leodiensis, & Dauid de Burgundia Traiectensis episcopus: omnes hi ante primam Ianuarij declarare tenebuntur suas super his voluntates, velint, necne, in fœdere comprehēdi: & quod hoc tempore rex duci fauorem monstrabit in Imperatorem & ciuitatem Coloniensem. Erant præterea multa in his pactis capita comprehensa. Nè tamen in hoc quod instituit bello in Renatum dux, quid aduersus religionem treugarū videretur egisse, misit nuncium ad regem, postulans, vt saluis fœderibus liceat Nanseium oppidum contumacia insignis perdomare: Nam transitum duci perstringere videbatur ad Switenses & Elsatios, quibus vindictam de occiso capitaneo suo in ea terra, quam pignoratam

ab

ab Sigismundo duce Austria teneret, inferre constituit: Petrus Hachenbach hic erat, quem miserranda morte Elfatij peremerunt, tractis in societatem belli Switensibus. Nec vacabat quod eisdem Switensibus ductor erat Renatus dux Lotharingia, quam prouinciã Karolus suo arbitratu disponebat.

CAPVT XV.

Fatale sibi bellum Karolus ingreditur, primam expeditionem dirigens in Nanseium: Transitus enim illi indè erat ad ceteros. Cum autem obsidione premeret oppidum, descendit ad eum rex Portugalia, opem eius implorans in Fernandum de Aragonia, regnum Hispania occupantem, cum filia Henrici nupèr defuncti regis. Sed auocari dux non potuit, quo minùs de Nanseio suam perageret voluntatem. Deditum indè oppidum accepit, imposuitq; praesidium validum Anglicorum, sub praefecto de Beuers. Ipse auctis copijs per altam Burgundiam progressus, perq; Sabaudiam, Switensibus occurrit ad praelium: Grauis ac pertinax pugna conseritur. Cadunt vicissim multi: Sed in fine cessere Burgundi, magnis amissis copijs: Dux ipse sibi fuga consuluit ad oppidum Gransonense. Interim reuersus à rege Francia Renatus, manu Switensium auctus, Nanseium recuperat. Quam enim promptè Burgundi acceperant, tam facile Anglici amittunt: Dedito oppido, incolume dimittitur praesidium, quod inerat cum praefecto. Switenses in societatem vocant Lotharingos, magnamque quam vocant ligam sibi consciscunt in ducem, quem sui ferebant inuictum, forti fortiores occursuri. Multa fiunt multis locis leuia praelia: sed totis aciebus confligitur in vigilia Iohannis Baptistæ: vbi post pertinacem ac diurnam pugnam, iterum cessere Burgundi. Nec me-